

HALKEVİ

BAĞIMSIZLIK VE DEMOKRASİ MÜCADELESİNDE

SAYI : 2

HALKEVLERİ YAYIN ORGANI

AĞUSTOS 1978

Toplumsal Anlaşma neler getiriyor

20 temmuzda Hükümet ile Türk - İş arasında imzalanmış belge işçi sınıfının gelişen Ekonomik - demokratik mücadelesinin önüne çekilmek istenen yeni bir settir.

1968 - 70 yıllarında yükselen mücadeleyi sendikalar kanununda yaptıkları değişikliklerle engellemek istemişler 15-16 Haziran'da şanlı direnişle karşılaşmışlardı, 1 mayıs, DGM

direnişi, 20 Mart direnişi işçi sınıfına büyük deneyimler kazandırmış kendi sınıf bilincini süratlendirmiş, örgütü mücadele bilincini arttırmıştır.

Türkiye'de ücretler düşüktür alınan zamların önemli bir kısmı vergi ve SSK primi olarak kesilmektedir. Tüketim mallarının fiyatları yılda % 50 yi aşan bir hızla yükselmektedir, kiralar atek pahasıdır. İşçi sınıfı bırakın daha iyi bir hayat sağlamayı, elindeki yönetimi için bile mücadele vermek zorundadır. İşçi sınıfı iş teminatı can güvenliği, daha az yorulmak az yıpranmak istemekte, hortalamaya, ikinci sınıf vatandaş muamelesi görme ye karşı çıkmakta, çeşitli demokratik haklar talep etmektedir. Bütün bunlar burjuvazi için çeşitli biçimlere bürünmüş para demektir. Dışa bağımlı ve çarpık ekonomik yapı bu talepleri karşılayamamaktadır.

Tekelci burjuvazi bu durumu çözebilmek için devletten şunları istemektedir.

— Bir taraftan kamu iktisadi teşebbüslerinin ken dilerine ucuz hammadde ve ara malı sağlamosu, diğer taraftan devlet bütcesinden teşvik. Her ikisinin de gerçekleştirilebilmesi, kamu iktisadi teşebbüslerinin daha verimli çalışmasına, ürünlerini daha ucuza malietmesine bağlıdır. Bununla en kolay yolu, buralarda çalışan işçileri daha fazla çalıştıracak ve işçilere daha az ücret verecek bir uygulamayı getirmek.

— Tekelci burjuvazinin işyerlerinde çalışan işçilerin ekonomik-demokratik mücadelesine gereken darbeyi indirebilmek için kamu iktisadi teşebbüslerinde bir örnek oluşturmak.

Değişik işyerlerinde örgütü devrimci sendikaları yoketmektedir. Türk-İş ile yapılan anlaşma gereğince esas olan işkolu sözleşmeleridir. İşyeri sözleşmeleri yapılmayacaktır. İşyerinde sözleşme yapılmak zorunda kalınsa bile işkolu sözleşmesinden daha fazla haklar verilmeyecektir. KİT işyerlerinde işkolu yetkilerinin büyük çoğunluğu bu günkü durumda Türk-İş ve buna bağlı federasyonlar tekelinde olduğun-

dan, anlaşmalar. bu federasyonlar eli ile sağlanacak işyerlerinde örgütü devrimci sendikaların ekonomik olarak zor durumda kalmalarının objektif şartları istemleri oluşturulacaktır.

Hükümetin attığı bu adım IMF'nin istemleri doğrultusunda ücretlerin dondurulmasını amaçlamaktadır.

İşçi sınıfının ekonomik - demokratik mücadelesinin bu zor anında bu engeli de aşacağı mutaktır. Ancak ilerici demokrat ve devrimci örgüt ve kişiler desteklerini arttırmak, örgütlenmeli ve bu antidemokratik uygulamaya karşı çıkmalıdır.

Başyazı

Kültürel Mücadelede Halkevlerinin yeri

Halkevleri anti-empyalist, anti-kapitalist, anti-feodal kültür savaşını veren anti-faşist bir demokratik kitle örgütüdür.

Örgütün işlevi hakkında görüşlerimizi anlatabilmemiz için öncelikle kültür konusunu kısaca açmak ve buna bağlı olarak ülkemizin ekonomik ve sosyal yapısına değinmek zorundayız.

Kültür belli bir toplumun hayatının insan kafesindeki şekillenmenin ürünüdür. Her kültür belli bir toplumun ekonomisinin ve siyasetinin ideolojik bir yansımasıdır. Bu kısa tanımdan hareket ederek Ülkemiz kültürünün şekillenmesine değinelim.

Ülkemizde kapitalizm kendi iş dinamiğini ile geliştirdiğinden, emperyalizme bağımlı olarak üstten aittü doğru çarpık bir şekilde gelişmiştir. Kültür de bu ekonomik ve siyasal yapıya göre şekillenmiştir. Bu şekillenme ekonomik ve siyasal yapının bir yansıması olduğundan dolayı buna bağımlı olarak ülkemizde geliştirilen kültür insanlarımızı kademeliğe, başboşluğa, umutsuzluğa, bireyselliğe, çıkarçılığa ve hiç birşeyin değişmeyeceği kanısına doğru yönlendirmektedir. Günümüzde kültüre ilişkin halkımıza iletilen mesaj kısaca budur. Halbuki bizim toplumumuz bir kültür denizine sahiptir. Bunların büyük bir çoğunluğu işlenmemiş günümüzde en temel hammadde kaynağıdır. Örneğin Pir Sultan, Şeh Bedrettin Mevlana, Veysel, Dadaloğlu ve binlercesi.

Halkevlerinin görevi bu zengin kültür mirasında iyi olan her şeyi devralmalı, yararlı olan her şeyi eleştirici bir şekilde çözümlenmeli zaman ve mekâna uygun halkımızın hayatındaki kültüründen ilerici olan her şeye sahip çıkmalıdır. Ancak bu mirasa sahip çıkarken onu örnek alarak kullanmalı yaratıcı çalışmalarımızın yerini almamalıdır.

Halkımızın objektif olarak belli bir değişikliğe ihtiyaç duymaktadır. Fakat subjektif olarak henüz bu ihtiyacı bilincinde değildir. İşte bizim görevimiz, objektif olarak bir değişikliğe ihtiyacı olan halkımızın düşünceli alandaki değişimini sağlamak için kitlelerle bağ kurmak ve bu işlevi en etkin bir şekilde yerine getirmektir.

Birinci işlevi kültür olan Halkevleri, demokrasi ve halk düşmanlarının saldırı hedefi durumuna geldiğinden ve ülke genelinde de bu durum somutlandığından birincil duruma geçen demokrasi ve bağımsızlık savaşını içinde yer almak.

Kitlelerin birlikte mücadele ruhunu sağlamak zorundadır. Bunu sağlamanın tek yolu devrimci kültür anlayışının kitlelere benimsetilmesinden geçer. Bu da Halkevlerine düşen önemli bir görevdir.

«Saldırganlar, eşkiyalar bir yatağa dayanıyor. Önce o yataklar kurtulmalı elebaşlarına ve örgütlerine yönelinmeliydi...»

Ahmet YILDIZ'ın Yazısı
(Sayfa 3 de)

DEVİRİMCİ KÜLTÜR
MÜCADELESİ
ÜZERİNE

İdris ORTAKAYA'nın İncelemesi
(Sayfa 2 de)

DEVRİMCİ KÜLTÜR MÜCADELESİ ÜZERİNE

Halkevleri Anti Emperyalist Anti Feodal Kültür savaşını veren bir demokratik kitle örgütü olarak en geniş yığınların örgütlenmesinin bir biçimi olarak kavranmalıdır. Bugün yaşanan hayatta hiçbir sınıfsal topluluğun içinde var olan sosyal olaylardan ayrı düşünülemez. Halkevleri toplumsal olaylar karşısında son derece duyarlı davranmak zorundadır. Ülkemiz Emperyalizme karşı ilk kurtuluş savaşını veren ülkedir. Ancak bu kurtuluş savaşından sonra'da Dünya çapında gelişen olaylar ülkemizin Emperyalizmin Sömürsünden tam anlamıyla kurtulamadığını göstermektedir. Üst yapı düzeyinde bir taraftan Feodal ideolojiler varlığını korurken diğer yandan Emperyalizmin Kültür politikası gereği «yaza Kültür'de ülkemiz de yaygınlaştırılmaya çalışılmaktadır.

Bu bakış açısıyla en genelde Halkevleri Halkımızın, Bağımsızlık, Demokrasi ve «Devrimci Kültür» mücadelesinde etkin görev almaktadır.

Emperyalist ülkelerin güdümünde ve denetiminde bir gelişim seri izleyen ülkemizde iktisadi, toplumsal ve siyasal yaşam gibi kültürel yaşam da Emperyalizm tarafından belirlenmekte, biçimlendirilmektedir. Bilindiği gibi Kültür herhangi bir toplumda, O toplumdaki moddi hayatın üretiminin insan bilincindeki yansımalarının Sonat, Eğitim ve Öğretim, Gelenekler, toplumsal ve buna bağlı olarak bireysel davranışlar gibi üst yapı kurumları düzeyindeki biçimlenişidir.

Ülkemizin Ekonomisindeki, toplumsal yaşamındaki ve siyasal arenasındaki çarpıklık ve bunalımdan kaçınılması kurtarılması ve Emperyalist Hegemonya altındaki yapı, oynan kültürel yaşamda da görülmektedir.

Ülkemizdeki kültürel yaşam tablosunu şöyle çizebiliriz. Kırsal kesimde, özellikle Feodal kalıntıla-

rin etkinliğinin sürdüğü bölgelerde, milyonlarca insan okuma, yazma, öğrenme olanağından bile yoksundur. Kırsal kesiminin, toprağa ve dolayısıyla toprağın sahibine bağımlılığı temeli üzerinde yükselen Feodal kültür, bilime ve onun ürünlerine düşmanlık, insan yaşamının her alanında etki gösteren ve kaderciliği işleyen çeşitli Feodal ideolojiler kırsal kesimde, insanlarımızı Ortaçağ karanlığında tutmak istemektedir. Kentlere baktığımız zaman burada da, öğrenim kurumlarından, Sinemasına, tiyatrosuna bol resimli, magazinli, renkli basın organlarına kadar, tüm kültür kurumları, çalışan kitleleri, sömürsünün, buna bağlı olarak tüm sorunlarının ve bunların nereden kaynaklandığının bilincine varmalarını, iç ve dış sömürücü güçleri tanımalarını engellemeye yönelik, onları bireyciliğe, yozlaşmaya teşvik eder bir nitelik ve içeriktedir.

Bütün bunların yanısıra, son yıllarda, faşizme kitle tabanlı yaratma girişimlerinin bir ürünü olarak her kesimde ve her düzeyde faşist ideolojî faşist terörle birlikte giderek yaygınlaşmaktadır.

Bütün bunlardan dolayı Halkevleri emekçi halk kitlelerinin, Emperyalist - Kapitalist kültürün yozlaşıcı, bireyciliği kışkırtan aldattırmalarından ve Feodal gerilliklerin karanlığından kurtarmak görevlerini yüklenmek durumunda-dadır.

Halkevleri emekçi halk kitlelerinin temel eğitim ve öğretim olanaklarına kavuşmasına bizzat yardımcı olmalıdır. (Örneğin, okuma - yazma kursları) Ülkemizdeki bozuk düzeyin Bilgisizliğe mahkûm ettiği insanlarımızın, özellikle kırsal kesimde, okuma yazma öğrenimlerini, bilimin ürünlerinden yararlanmalarını, hiç olmazsa bilimin getirdiği olanakları öğrenmelerini, de-

İdris ORTAKKAYA

Halkevleri 6. Bölge Temsilcisi

mokratik bilinçlenmelerini, sorunlarının ve bunların nereden kaynaklandığının bilincine varmalarını sağlamak amacıyla halkevleri esas olarak emekçi halk kitlelerinin bağrında örgütlenmek durumundadır. Halkevleri bu amaca hizmet etmek için, değişik sanat ve kültür faaliyetleri üzerindeki egemen sınıfların kurduğu tekelî parçayı, tiyatroya, sinemaya, edebiyata çeşitli dalları, folklor ve benzeri alanların kitlelere mal olması ve bunların kitlelerin demokratik bilinçlenmesine hizmet eden etkin araçlar haline gelmesi doğrultusunda çalışmalıdır.

Halkevleri Devrimci bir halk kültürünün oluşmasına da oldukça büyük bir önem vermelidir. Açık ki, kitlelerin sanat ve kültür alanında yaratıcılığının gelişmesi ve Devrimci bir halk kültürünün oluşması, her şeyden önce kültürün geniş kitleler içinde derinlemesine bir biçimde yaygınlaştırılması bir ortamda gerçekleşir. Halkevleri böylece ulusal kültür mirasımızda halktan yana, emekten yana, Devrimci mücadele geleneğine ilişkin ne varsa sahip çıkarak bunları kitlelere ulaştırmalı, bunları geliştirmelidir. Halkevleri geçmiş bütün insanlık kültürünün, bugünkü toplumumuzda emekçi insanlarımızın düşünsel gelişimine, Devrimci Demokratik bilinçlenmesine hizmet eden tüm kültür ürünlerinin yaygınlaşmasını sağlamalıdır.

Halkevleri, ayrıca, sporu, halk kitlelerini etkisiz eden ve onları tümüyle pasif bir seyirci durumuna düşüren bir nitelik ve içerikten kurtarmak üzere kitle sporu anlayışının gelişmesi ve yerleşmesi için caba sarfetmelidir.

Halkevleri, gerek kırsal kesimde, gerek kentlerde emekçileri ekonomik - demokratik mücadelenin değişik alanlarına kitlese-

bir biçimde sokabilecek bir platform olarak da ele alınabilir (Bu amaca yönelik olarak, halkevi şubeleri kendi bünyesinde, tüketim, üretim ve yapı kooperatifleri kurabilir.)

Bütün bunların yanısıra, günümüzün toplumsal gerçekleri açısından düşünüldüğünde, halkevlerinin asıl önemli kitlelerin faşist ideolojiye karşı kültürel ve zihinsel bakımdan donatılmasını sağlamasıdır.

Bugün çağımıza damgasını vuran en önemli olay Emperyalizm gibi Saldırgan bir sistemin tüm dünya'da çöküşe gitmesidir. Gerçekten de bugün gelişim çizgisi haklıdır, iyiden, yeni düşüncelerden yanadır.

İşte bu gelişmeler karşısında halkevleri elbette iyiden, yeni olandan yana olmak zorundadır. Her türlü Feodal ve Emperyalist kültüre karşı, halkın demokrasi mücadelesinin yanında yer almalıdır ve bugüne kadar da bu kavga da yerini almıştır.

Halkevlerinin halkın mücadelesi doğrultusunda attığı adımlar bazı çevreleri rahatsız etmiştir. Bugün «insanlık suçu» olarak mahkûm edilmiş Faşizmin Ülkemizdeki uzantıları Faşist güçleri halkevlerine saldırmaktadır. Bu saldırılar elbette esas olarak halkın mücadelesine yönelmektedir.

Bu tespitler ışığında Halkevleri örgütlenesi ülkenin en geri kalmış bölgelerine kadar uzanan halk odaları vb. gibi bölümleriyle halkımızın ilerici tarzda örgütlenmesi, eğitildiği bir işlev yüklenmelidir. Bilimsel bir yaklaşımla olaylara bakılması toplumsal gerçekliğin kavranılmasında halk evleri zorlu bir uğraş vermektedir. Halkevleri emekçi sınıf ve tabakaların en geniş bir şekilde örgütlenmesi, çağ dışı ideolojilere sömürüye ve zulme karşı

tüm değerlerimizi halkımızın yararına kullanmaya yönelik bir biçimde mücadele yürütmelidir.

Demokrasi mücadelesi bugün toplumumuzun eklenini oluşturmaktadır. Halkevleri bu mücadelede halkın bir örgütü olarak yer almaktadır. Ve onun güçlü olmasının maddi temelinde halkın mücadelesinin yanında olmasıdır.

Halkevleri siyasal veya mesleki bir örgütlenme değildir. Bu tür örgütlerden farklı bir yapıdadır tüm halkın örgütlenmesi bir özelliği de bireyciliğin egemen olduğu böylesi bir düzen sınırları içerisinde «Gönüllü hizmet» götürmesidir.

Sürdürülmek istenen insanlık dışı sömürü ve zulmü ortadan kaldırmak, bütün maddi ve manevi zenginliklerimizi halkımızın yararına kullanmak ve bu zenginliklerin bir avuç yerli sömürücüye dışa akmasını önlemek, onlara karşı mücadele etmek ve bu mücadelede dostlarının ve düşmanlarının kim olduğunu mücadelenin ne olduğunun halka anlatılmasıdır. Sorunlarına bilgilil uyantik bir şekilde sahip çıkmalarını sağlamak en önemli görev Türkiye'nin dört bir yanında emekçi halkımıza hitabedebilecek ve onların sorunlarını dile getirecek geniş halk yığınlarının toparlandığı örgütlenmelidir. Bir demokratik kitle örgütü olan Halk evlerine düşmektedir.

Halkevlerinin en önemli amaçlarından biri «Bağımsız, çağdaş, demokratik bir toplum düşüncesini halka anlatmak ve benimsetmeye çalışmaktır» Halkımızın yaratacağı yeni uygarlığın sağlam temelle halkın iktidarına, düşüncü özgürlüğüne, hoşgörüyü ve insan sevgisine dayalı bir demokrasi olduğuna inanarak halkın bu yöndeki eğitimine yardımcı olur.

HALKEVLERİ Genel Merkez Tarafından Yayımlanır

SAHİBİ : HALKEVLERİ adına Ahmet YILDIZ

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ : Ali KORKMAZ

Tel : 18 00 47 - 18 22 74

FIATI : 2,50 Krş.

YAZIŞMA ADRESİ : Halkevleri Kültür ve Eğitim Sekreterliği, Atatürk Bulvarı No. 104, Ankara

BASILDIĞI YER : HALKEVLERİ Basımevi / Tel : 17 65 53

İnsan Kanı ile beslenen canavar nasıl doğdu, nasıl beslendi, nasıl yaşıyor ve ne istiyor

Bu günkü Türkiye'de, tüm geçmiştekilerden daha korkunç, ilerici - devrimci - yurdsever görünce, salıyaları akan bir kudurganlık saldıran bir canavar topluma kan kus turuyor.

Aslında, daha iyi bir gelecek isteyen bir çok kandırılabilir iyi niyetli insanların da kudurtup kardeşleri üzerine saldıran bu canavara doğurtup beslenenler de onun yaptıklarından başkalarını suçlayacak denli toplumla olayı kalkışıyorlar.

Bu canavarın nasıl doğduğunu, kimlerce beslediğini, nasıl yaşadığını ve ne istediğini iyice kavramadan, toplumu bu beladan kurtaramayız.

İnsan kanı ile beslenen, gücünü insanlık düşmanlığından alan, yalnız gücüyle yaşam hakkı tanıyan, kapitalizmin en kanlı diktatösi olduğu halde sosyalist maskesi tokan ve ancak yalan ve demogözü ile yaşayan faşizm canavarının ülkesindeki vortiz babası ve besleyeni, enasi demirel iktidarlara olmuştur.

«İlla ben ve bizler, her şey bizim için, benden sonra tufan, tutkularım için herkesle işbirliği yaparım, her aracı kullanırım» zihniyetinin ülkenin başına belâ ettiği bu canavarın doğuşu ve büyüülüşü Demirelizmin becerisi ile olmuştur.

Gerçekten, karşıt olduğu anayasal düzeni savunanlara karşı, yasa dışı kaba kuvvete dayanan uyduruk örgütler türeten, yandaşlarından silahlı yüz binler oluşturma çağrısında bulunana, meşru güçlere karşı ayaklanmayı öneören, sömürgecilerin «ayır buyur», (karşıtına karşı) yaratma taktiğini (sola karşı sağ) sloganı ile, kendi ülkesinde uygulayan, CIA kuramcılarının örgütledikleri (yarı askersel milite) yetiştirme kampının çalışmasını yararlı bulan ve devleti soldırganlara işgal ettiren ve en sonunda da, faşizm için aranan bir yıkıntıyı «en-

Yazan : Ahmet YILDIZ

kaz» oluşturan demirel iktidarlara olmuştur.

Cephecilerin her yönden, bir yıkıntı haline getirdikleri ülkenin yönetimini üstlenen Ecevit iktidarının yaşılan çok ağır koşullara (ekonomide tüm bir iflas, röntgen filmi bile alınamayan dövizsizlik, derhal ödenmesi gereken yüz milyar lirayı aşkın dış borç, yetmişyedinin bir çok işinin ortelendiği yetmiş sekizin olanaklarını da tüketmiş, savunma ve dış politikayı kımıldamaz halde ipotekleyen embargo ile orduyu silahsız bırakan ve düşmanca tavırlara karşı yalvarıp duran) kıyaslanınca, başanlı sayılabilecek bir çok girişime karşın, can güvenliğinin sağlanamamasında, çok önemli yanlışlar vardır.

İçişleri Bakanlı (bütün bölümleri ile) ve İstihbarat örgütlerinin baş sorumlusu oldukları yanlışlar şöylece özetlenebilir :

1. Tanılama (Teşhis) hatadır. Toplum kan kusturan olaylara, aşırı sağ - aşırı solun, karşıt ucların ya da eylemli - silahlı uçların çatışması diye anlamsız, öze inmeyen yüzeysel tanımlamalar yapmak, önlemlerin yetersizliğine ve yanlışlığına yol açmıştır.

Gerçekte ise, sağda faşistlerin, kitlesel terorizmi de içeren ve ilerici yurtseverleri nefed alan, gücü dönmüş başnaz soldırganlara (devlet gücü ve kaynaklarından da yararlanan) kendilerine sol diyen kimi gurupcukların (bunlar da sol değil faşistlerle birlikte dış güçlerin aletleridirler) bireysel terorizmi ile, cana kıyma olayları artarak sürmektedir. Bu iki gurup dışındaki sağ ve solun, cana kıyma olaylarından sorumlu tutulamazlar. Gerçi bunlar içinde de, iktidarın her güçlüğünü alkışlayan az değildir.

Aslında, hiç bir akıllı salcu, bugün, olay çıkarm,

faşistlere yöneltilmesi gereken iktidarı kendine çekmez. Ve siyasal savaşımı için daha elverişli olacak özgürlüğü bir ortamın gelişmesini erletmez. Bu doğru tanımlama, önlemlerin asil hedeflerini açıkça belirtir ve halka da, gerçek düşmanlarını tanıtarak, onun desteğini (eğleme karşı olan sağ ve solun da) sağlar.

Ayrıca da, çağ dışı insanlık düşmanı rejim aletleri, çıkarıcıların bekçileri, faşist iktidar köşklarinin harcının yapıyıcıları ve onlara çıkacak merdivenlerin basamakları haline sokulan iyi niyetli saf insanların, çoşkuları kötüye kullanan kimi gençlerin gerçekleri anlamalarını yardım edilmiş olur.

2. Kadro çok kötüdür. Cephecilerin yerleştirdikleri valilerin, kaymakamların, istihbarat görevlilerinin, polis ve jandarmaların, anıran türeterek besledikleri ve hâldâ da yüreklendirilerek soldırganlara karşı değil, onlarla birlikte, bugünkü iktidarıyla bilinemeliydi. Faşist aletlerinin raporları ile, onlarla işbirliği halinde olanlara faşistleri yakalamak isteyen Bakanlığın başarısı ancak bir tansik (mucize) olurdu. Böyle bir tansik sağlanmadığı için can güvenliği artarak sürmektedir.

Saldırganlar, eşkiyalar, bir yatağa dayamır. Önce o yataklar kurutulmalı, ele başlarına ve örgütlerine yönelinmeliydi. Oysa, güvenlik kuvvetleri içindeki yataklara dokunulmaktan kaçınılmıştır.

3. Kamu oyunu oluşturulan beyan ve uygulamalar hâlâ da sürmektedir. Bu günkü Türkiye'deki güneş en büyük tehlike, ne bütünlüğümüze yönelik eğlemler ve ne de anarşi ya da acıkca adı konamayan aşırılıklardır. Asıl ölümsül tehlike faşizmdir. Başka tehlikeler, her zamanki gibi bu gün de yatınmamalı. Fakat her kaygıyı ikincil duruma getiren bugünkü baş tehlikenin ve güdücülerinin saptanmasını engellemek gerçek suçluları ve hainleri maskeleyen, hem suçlu hem güçlü rolünü oynamak ve iki yüzü alkışlarla sorumluları kötü amaçlarına alet etmek için dikkati bu ikincil sorunlara çevirme

oyunu başa çıkarılmadır. Şu acı gerçek bilinmelidir ki, cepheciler bir bakıma alkışladı mı, yalnız konuşulduğunu kavrayarak sözlerini düzeltmelidir. Onların alkışladığı sözler bu hükümet için iyi olamaz. Aslında, hükümetin başarılarından ödün kopanlar nerede ise, onun başarısızlığı için yağmur duasına çıkar gibi bir tutku içindedirler. Her yıl Irak ve İran'dan kaçarak Hakkari'nin ıssız sarp ormanlarında savaşanları, sanki yalnız bu yıl bunu yapıyorlarmış gibi göstererek, kötü niyetlerine alet etmek isteyenlerin eğlemleri çok anlamlıdır.

Tüm ilerici yurtseverlerin ve hükümetin dahi canına kıymak için çılgın bir tutku ile azgınlaşmaların tehlikesiyle, (bilmem ne zaman, toplumsal düzende köklü değişiklikler yapacaklarından, bugünkü tuzu kuru engi keyifleri rahatsız edecekleri) kaygısından kaynaklanan korkuyu dengeleştirmek, hatta bunları daha da zararlı görmek gibi, bir tür hakiriye saplanmaların etkileri önlenmelidir. (Komünistler geliyor ha) korkutmasıyla, faşistlere karşı etkisiz kalmak, hatta onlardan denge için yararlanmak isteyen Hinderburg'un acı öyküsü ve Almanya'nın başına getirdiği belâdan ders alınmalıdır. Böyle bir tuzağa hükümetin düşmeyeceği kanısındayım. Devletin etkin yerlerini yıllarca işgal edenlerin bile, çocuklar gibi, afiş asma gösterisi yaptıkları bir dönemde, hiç bir suçu icarmeyen afişleri yasal olarak asan polisleri cepheci polisler gözaltına aldığı skandal da, bu skandalı yapanlar yerine afiş asanları

suçlayan hatta onlara yüklenenlerin tutumunu anlatacak söz bulamıyorum. Bu çelişkiden yararlanan cephecilerin polisleri, iktidarın döneminde göze alamadıklarını yobıldiler.

Faşiste yani düşmana verilecek ödünün bedeli ancak dost kanı ile ödenir.

Sayın Ecevit'in (tuzağa düşmeyelim yığınak göstermeyelim) öğütleri herkesten önce sorumluların kulaklarına küpe olmalıdır.

Cepheciler için, siyasal yönden, en iyi olan ülke ve rejim için en kötü olanlar için en kötü olanın da men iyi olduğu acı gerçeği gözardı edilmemelidir. Kimi düşsel ya da fanatiz saplantılardan kurtuluşa, yaşadığımız koşulların ve acı gerçeklerin ışığında, tüm davranışlarımızı yeniden düzenlemek için yitirecek bir anımız bile kalmamıştır.

Devraldığı yıkıntıyı, içindeki türlü belâlar yüzünden, temizlemenin, onu onarımdan bile daha güç olduğunu içinde, akrepçilerin, yılanların, dinamitlerin ve tuzakların yerleştirildiği ve temizleyenlere saldırıp duran yaratıkların başında bekledikleri yıkıntıyı, yönetmeyi üstlendiği devlet aygıtında yüz binlerce koşullanmış silahlı düşmanı olduğunu artık açıkça görmüş olan hükümetin, uyarılarımıza (dost acı söyler)in ötesinde, bir anlam vermede, ictenlikle karşılama en içten olduğumuzdır.

Böylesine, gerceği ve halkımızın başına belâ olanlardan yurdu kurtarıcı bir tutumu, tüm yurtseverler de yürekten destekler.

YAPILAN BASKI VE SALDIRILAR

20.6.1977 ile 3.2.1978 tarihleri arasında yani 8 aylık bir zaman içinde halk evlerine yapılan baskı ve saldırıları şöylece sıralayabiliriz.

Sadece ANKARA'da bu süre içinde

24 Halkevi Şubemiz bombalı saldırıya uğradı

21 Halkevi Şubemiz polisçe basılmış üyelerimiz gerekçesiz olarak dövülmüş ve çirkin sözlü saldırılara uğramışlardır.

3 Halkevi üyemiz şehit

edilmiştir. Faşist saldırılar sonunda hayatlarını kaybetmişlerdir.

26 üyemiz kurşunla yaralanmıştır.

107 Halkevi üyemiz hak siz yere gözaltına alınmış ve işkence görmüştür.

150 Halkevi Üyesi halk evlerine gittikleri için Atatürk'çü düşüncüye düşman bazı emniyet görevlileri tarafından tehdit edilmiştir.

Bu saldırılar sonucu bir milyon liradan fazla maddi zarara uğramış bulunuyoruz.

GÜNÜMÜZ KOŞULLARINDA HALKEVCİLİK SAVAŞIMI

ANIL ÇEÇEN

Türkiye yeryüzünde demokratik süreci en hızlı yaşayan ülkelerin başında gelmektedir. Hem ortadoğu, hem de akdeniz ülkeleri için hızlı gelişimiyle taşıyan Türkiye, aslında demokratik rejimin yaygınlaşması için her açıdan elverişli koşullara sahip değildir. Tüm engellere ve çeşitli dış baskılara karşın demokrasinin otuz yıldır yaşaması ülkenin geleceği açısından sevindirici bir durumdur.

Ne var ki biçimsel olarak demokratik rejimin yaşamı her alanda demokratikleşmeyi yaygınlaştıramamıştır. Demokratik gelişmeler karşısında rahatsız olan, çıkar düzenlerini korumak ve geliştirmek isteyen çevreler antidemokratik, giderek otoriter ve faşist eğilimler göstermişler. Türk halkının çağdaş uygarlık düzeyine yönelik demokrasi savaşımını bozmak istememektedir.

Halkevleri, Türk halkının demokratik ve toplumsal savaşımının örgütleri olarak tüm ülkede yaygınlaşmış, sayıları yüzleri aşarak bine yaklaşmıştır. Türk demokrasi tarihinde hiçbir örgüt bu kadar hızlı ve yaygın bir gelişme göstermemiştir. Artan antidemokratik baskılar halkımızı birleştiren ve örgütlenmek noktasına getirmiş, her bölgede halkevi ve halkodalan halkımızın artan savaşımının simleri olarak kurulmuştur.

Halkevçilik savaşımı halkımızın çağdaş uygarlığa yönelik savaşımıyla bir bütündür, ayrı düşünülemez. Antidemokratik rejimlerin büyük çoğunlukla egemen bulunduğu bir bölgede demokratik rejimi yaygınlaştırmak bugüne kadar bir başarı olmuştur. Ne var ki, bu süreci daha ilerilere götürmek, biçimsel aşamaları da bir an önce tamamlamak gerekmektedir. Bu işlemlerin uzun süredir savsaklanması Türkiye'de demokrasiyi tehlikeli dönemlere sürüklemiş ve yakolma tehlikesi ile karşı karşıya

bırakmıştır. İşte bu noktada halkevçilere en büyük görev olarak demokrasiye sahip çıkmak her türlü antidemokratik eğilimlere ve provokasyonlara karşı savunmak düşmektedir. Türkiye, rejimin bazı çocukluk hastalıklarını başarıyla atlatabilmiş, sarsıntıları kısa zamanda anarabilmiştir.

Çok yönlü gelişme potansiyellerine sahip bulunan ülkemiz dış güçler tarafından yakından izlenmekte toparlanıp güçlü bir devlet olması Ortadoğu dengesi açısından istenmemekte, bu yüzden sürekli olarak iç ve dış sorunları yaratılmaktadır. Halkevlerinin tüm bu siyasal oyunların ve toplumsal gerçeklerin bilincinde olması, siyasal eylemlerin görüntülerinin altında yatan gerçek nedenleri görmeyi ve en sonunda bu tip eylemlerin kimin işine yaradığını, ülkemizde nelerin gerçekleşmesine yardımcı bulunduğunu her türlü koşulların ötesinde görmeleri gerekmektedir. Türkiye'yi bir iç savaşta sürüklemek isteyen karanlık güçlerin oyunlarına karşı çıkılmalıdır.

Halkevçiler toplumsal alanda sürdürdükleri demokrasi savaşımının yanısıra tüzükde bulunan Atatürk ilkeleri doğrultusunda eğitim ve kültür savaşımını da etkin biçimde sürdürmek, zorundadırlar. Halkevleri bir siyasal parti veya siyasal örgüt değildir. Aksine kitlelerin yaygın bir düzeyde örgütlendiği bir halk kültür kuruluşudur. Bu nedenle tüzüğün amaç bölümündeki ilkeler doğrultusunda genel toplumsal amaçlı savaşımın yanısıra Halkevlerini diğer demokratik kitle örgütlerinden ayıran ve başlıca özelliği, varoluş nedeni olan kültür işlevi unutulmalıdır.

Halkevçilik savaşımı gerek genel merkez, gerekse örgüt düzeyinde her geçen gün daha da önem kazanarak sürmektedir. Ülkemizin dört bir yanında bu savaşıma katılan tüm halkevçiler daha bilinçli ve özverili düzeyde bu savaşımı Türkiye Cumhuriyeti çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırmaya dek sürdürmelidirler. Günümüz koşullarında bu görevin giderek ağırlık kazandığı unutulmamalıdır.

sanat ve kültür çalışmaları

KISA BİR DEĞERLENDİRME ve "ÇAĞDAŞ KOMPOZİSYON"

İbrahim ERDEM

Esen Yel'i, ilginç mizah öykülerini birleştirdiği «Zıkkımın Pek'i» adlı yapıtıyla tanıdık. Bu kitaptaki mizah öyküleri gerçekten de günümüz mizah ustalarıyla boy ölçüşecek nitelikteydi. Yazarın bu gücünü, oluşturduğu bu kitabı bir rastlantıya bağlama olanağı yok. Her ne kadar aradan üç yıl geçmesine karşın yeni bir ürün (sanatsal) oluşturulmuşsa da, (ya da ya yinleme olanağı bulamadıysa da) mizah da getireceği çok yeni ve özgün ürünler vardır. Bu yapıtı «Zıkkımın Pek'i» adlı kitabın hiç değilse ilk altı öyküsü konitlanmaktadır. «Zıkkımın Pek'i»ni okuyan herkesin bu yapıtı paylaşacağına inanıyorum. Ve yazarın bu yolda yeni ürünlerini beklediğini sanıyorum.

Ancak, yazar karşımıza bambaşka bir çalışmayla çıkıyor bu kez : «Çağdaş Kompozisyon» (1)

Bu tavır yadırgadığımız sanılmaması. Aksine ülkemizde basın - yaygın cunta larını yırtıp safda bir yer yer alabilmek için çok yönlü çalışmayı, çok yönlü ürün oluşturmayı özellikle ön plana almalı, bu tür çalışma yürütülmelidir. Hiç değilse bir yere geleme dek. Bu yargıdandır ki, Esen Yel'in bu eğitim çalışmasını çok yerinde bulduk. Kitabın yerindeğinin önemli bir başka nedeni daha var.

Şu artık belirlenmiştir : 12 Mart'tan sonra Türkiye'de sınıflar iyice keskin-

(Esen Yel, Çağdaş Kompozisyon, Okur Yayınları, Kasım 1976)

rekil görmüş. «Sanat, insanlık tarihiyle ortaya çıkmış toplumsal bir olgudur. Ve insanlık nasıl belli aşamalardan geçerek bir evrim süreci geçirmişse sanat da böyle bir evrim geçirerek sürdürülmüştür. Sanatın geçirdiği evreleri iyice anlayabilmek için, insanlığın insan toplumlarının geçirdiği evrimi çok iyi bilmek gerekir. (Çağdaş Kompozisyon, s. 9) düşüncesiyle yola çıkarak, ilkel komünal toplumda, köleci toplumda, feodal toplumda, kapitalist toplumda sanatın geçirdiği evreleri vurgulamış.

Toplumlar arasındaki geçiş verilirken sanatın çizgilerinin kalınlaştırılması olmuş olmasa bizzat kitabın eksikliği. Yazar burada bu çizgileri sezdirmekle yetinmiş. Salt toplumların iç gelişimi verilmiş. Bu nedenle de sanatın gelişimi her bir biçimde ortaya serilememiş. Ancak, bu dalda şimdiye dek bu tavrı bir eser oluşturmadığı için yazarın bu çalışma biçimi çok yerindedir. Eksikleri de kuşkusuz bir «ilk» olanın dezavantajından gelmektedir.

Dile ayrılmış ikinci bölüm. II - Dillerin Doğuşu ve Gelişimi. Bu bölümde de bilimsel verilere yaslanmıştır. Charles Darwin'in, Wilhelm Vundt'un görüşlerini alıyor. Onları tanımlıyor görüşünü inandırıcı kılmak için. Yani bu bölümde yararlanılması gereken yapıtlar vardı : Son yıllarda yurtdışında da yayınlanan, «Tarihte Neler Oldu?» adlı yapıt, «nsanlığın Tarihi» ve «İnsan Nasıl İnsan Oldu» adlı yapıtlar. Yazar bu bölümde ayrıca; Türk Dilinin Gelişimi, Güzel Konuşma ve Yazmanın Temel İlkeleri konularını da işlemiş.

Üçüncü bölüm : III - Güzel Konuşma temel başlığıyla oluşmuş. Konuşma ile ilgili tüm öğelere yer verilmiş. Tanımları yapılmış. Anlatımı kuruluştan tekdüzelikten de, çeşitli öykü, fıkra ve masal parçalarıyla kurtarmış yazar.

(Devamı var)